

Studie av sambandet mellan räddningstjänstens förebyggande insatser och anlagda skolbränder

Anlagd brand

Syftet med denna rapport var att belysa de problem som landets räddningstjänster upplever i sitt förebyggande arbete mot anlagda skolbränder, identifiera de behovsområden som finns, samt ge värdefulla tips på fortsatt arbete.

Frågeställningar som författarna utgick ifrån var:

- Finns det ett samband mellan antalet anlagda skolbränder och räddningstjänstens förebyggandeinsatser?
- Finns det, inom ramen för räddningstjänstens förebyggande insatser, behov av stöd och vägledning från myndigheter och organisationer?

För att besvara dessa frågor genomfördes en enkätundersökning bland 35 svenska räddningstjänster, varav fem stycken följdes upp med en djupare intervju. Denna enkätstudie genomfördes i samband med ett examensarbete av två studenter vid LTH. Resultatet bekräftar problematiken med anlagda skolbränder och belyser bland annat bristen på generella metoder och tvärsektorie-llt samarbete i kommunerna när det gäller att förebygga dessa, samt att ett mörkertal kring antalet anlagda skolbränder förekommer. Mörkertalet trodde respondenterna berodde dels på en rädsla från skolans sida att riskera att få dåligt rykte med minskad skolpeng som följd, dels som en effekt av att skolans personal negligerar inträffade tillbud och inte inser vad de kan leda till i längden. Ett återkommande tema bland respondenterna var svårigheten att bedöma de förebyggande insatsernas effekt. Författarna föreslår därför att metoder för att mäta effekten av de förebyggande insatserna skall utvecklas på nationell nivå i syfte att ge räddningstjänsterna konkreta förslag på hur skolbrandsproblematiken skall bekämpas. Kostnad-nytta-förhållandet för mjuka frågor, till exempel informationsinsatser, respektive hårda som exempelvis byggnadstekniskt brandskydd, behöver även undersökas.

Intervjuerna ledde till att problemet med att engagera föräldrar i det förebyggande arbetet samt betydelsen av att brandpersonalen, som utför informationsinsatserna, är utbildade i pedagogik och barns psykologiska utveckling, uppmärksammades. Det betonades återigen att räddningstjänsterna efterlyser ett nationellt forum där bland annat metodik och arbetssätt kan diskuteras, liksom nationella metoder för att bedöma effekten av de förebyggande insatserna. Detta för att hjälpa räddningstjänsterna i deras prioriteringar och resursfördelning. Vikten av brandutredningar diskuterades också, vilka syftar till att utreda vilka åtgärder, både hårda som mjuka, som kan leda till att en liknande brand inte inträffar igen. Författarna föreslår att en plattform för utbyte av information och kunskap räddningstjänster emellan utvecklas.

Författarna sammanställde statistik för anlagda skolbränder och ett antal befolkningsparametrar. Av statistiken över antalet anlagda bränder i skolor och enkätundersökningen drogs slutsatsen att det finns ett samband mellan räddningstjänsternas förebyggande insatser och antalet anlagda skolbränder. Det visade sig att antalet anlagda skolbränder minskade med ökad kontinuitet och intensitet av informationsinsatser i skolorna i kombination med ett ökat tvärsektorie-llt samarbete mellan samhällets olika aktörer. I samarbetet innefattas även utbildning av till exempel skolans personal, för att öka möjligheten att bryta den negativa trenden på bred front. I samband med statistikanalysen uppmärksammades brister i den offentligt tillgängliga statistiken, dels på grund av att anlagda bränder i skolorna endast omfattar de bränder som inträffar i byggnaderna och inte samtliga bränder på skolans område, dels på grund av att brandorsaken alltför ofta anges som okänd. Författarna föreslår därför att insatsrapporterings-systemet skall granskas för att kartlägga skolbrandsproblematikens verkliga omfattning. Det gick bland de studerade befolkningsparametrarna, på kommunnivå, inte att finna något samband med antalet anlagda skolbränder. Önskvärt för fortsatt arbete inom ämnet är istället att studera statistik på stadsdels-, stads- och kommunalsnivå, eftersom samband har styrkts vid dessa detaljnivåer i exempelvis Anderssons doktorsavhandling (1995).

Rapport

Arbetet redovisas i rapporten "Studie av sambandet mellan räddningstjänstens förebyggande insatser och anlagda skolbränder – analys av behovet av stöd och vägledning". Rapport nr 5283 är utgiven av LTH Brandteknik och finns att ladda ned från www.brand.lth.se eller www.brandforsk.nu. Brandforsks projektnummer 904-081.

Kontaktpersoner

Malin Petterson, Johan Szymanski, Patrick van Hees, samtliga vid LTH Brandteknik.